

بررسی کاربری فرهنگی _ تفریحی با تاکید بر شاخص توسعه انسانی

(مطالعه موردی شهر خوانسار)

علی شفیعی*

(کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، اصفهان، ایران)

منصوره طرفی

(دکتری شهرسازی، دانشگاه تبریز، ایران)

چکیده

کاربری های تفریحی-فرهنگی نقشی خاص در زیبایی شهر و رفاه مردم ایفاء می کند و پراکندگی و جای گیری مناسب آنها در محلات شهر جهت دسترسی آسانتر و سریعتر شهر وندان از اهمیت بالایی برخوردار است. ارزیابی کاربری های فرهنگی-تفریحی خود نشانه ای از سطح توسعه یافتگی می باشد. در مقاله حاضر هم با استفاده از مدل شاخص توسعه انسانی به کاربری های فرهنگی _ تفریحی در سطح هر محله پرداخته شده است. و با توجه به مدل، میزان توسعه یافتگی محله های شهر رتبه بندی شد که در این رتبه بندی ها مشخص شد که تمام محله ها از لحاظ کاربری های فرهنگی-تفریحی، اختلاف باهم دارند و این کاربری ها به یک نسبت در شهر پخش نشده اند. محله های شماره ۳،۶،۸ در سطح توسعه یافتگی بالایی قرار دارند و محله های ۹ و ۱۰ در سطح پایین قرار دارند.

کلید واژگان:

کاربری فرهنگی _ تفریحی، مدل شاخص توسعه انسانی، رفاه شهری، زیبایی شهر، دسترسی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه (مبانی نظری و چارچوب مفهومی)

با گسترش شهرنشینی، روز به روز بر جمعیت شهرها افزوده می شود. افزایش جمعیت شهرها بر تراکم بارگذاری در آنها، اثر می گذارد و این امر فضاهای باز و سبز شهری را با کاهش شدید، مواجه می سازد. افزایش تراکم مسکونی در شهرها و کاهش سطوح فضاهای باز و سبز خصوصی، نیاز به فضاهای تجهیز شده ی عمومی را بیش از پیش می کند و احداث و گسترش پارک های تفریحی را در شهرها ضروری می نماید.

رشد صنعت و افزایش جمعیت در شهرها، به ساخت و سازهای سوداگرانه منجر شده است که در ساختمان ها به موضوعات بهداشتی، تأمین نور کافی و هوای سالم و فضاهای گذران اوقات فراغت توجه کافی نمی کنند. از سوی دیگر، ضرورت ایجاد کاربری های جدید شهری، برای پاسخگویی به نیازهای روزافزون شهرنشینان به تدریج باعث کاهش سهم فضای سبز شهری شده، که پیامد محدود شدن دسترسی انسان شهرنشین به طبیعت است. اما بنا بر دلایلی، از اوایل قرن بیستم بدین سو انسان شهرنشین توجهی دوباره به طبیعت و فضای سبز نشان داد، که نمود عینی آن ایجاد باغ های کاربردی به جای باغ های تفریحی است که به نیازهای جدید شهروندان پاسخ می دهد (قربانی و تیموری، ۱۳۸۹: ۴۸). میزان موفقیت و یا شکست برنامه ریزی کاربری زمین نیز به قابلیت این برنامه ها برای شناسایی عوامل و روندهای واقعی مربوط به کاربری زمین بستگی دارد. برنامه ریزی کاربری اراضی باید راهها و اهرم های واقعی و عملی هدایت شهر به سمت اهداف مطلوب و مورد نظر را فراهم آورد. شهر خوانسار یکی از شهرهای مهم استان اصفهان در زمینه های تاریخی و باستانی است که دارای مجموعه های فرهنگی و تفریحی بوده که از دیر باز دارای اهمیت می باشد. این شهر با دارا بودن ۴ کانون فرهنگی، دو کتابخانه عمومی، چندین استادیوم ورزشی، فضای سبز پارک، سرچشمه و پارک خیابان بعثت با توجه به استقبال مردم و سرانه جمعیتی دارای کمبود می باشد که در این مقاله توسط نگارندگان کوشش گردیده است. که بر معضلات و مشکلات این شهر در چگونگی توزیع کاربری های فرهنگی - تفریحی تأکید ورزیده و راه حل هایی در خصوص مرتفع نمودن این معضلات ارائه گردد.

(<http://vazeh.com/n->)

برنامه ریزی کاربری اراضی

برنامه ریزی کاربری اراضی «علم تقسیم زمین و مکان برای کاربردها و مصارف مختلف زندگی» می باشد. برنامه ریزی کاربری زمین «مدیریت خردمندانه فضا به منظور بهینه سازی الگوی توزیع فعالیت های انسان» است (رضویان، ۱۳۸۱: ۱۴). برنامه ی (طرح) کاربری زمین، بیانی از مقاصد اجتماعی در مورد چگونگی انجام الگوهای آینده ی کاربری زمین می باشد و در نتیجه نواحی که باید به انواع خاص کاربری زمین اختصاص داده شود مشخص کرده و تراکم، شدت استفاده برای هر طبقه (از قبیل مسکونی، تجاری و صنعتی) و استفاده های عمومی متعدد را تعیین می نماید، هم چنین نوع اصول و استاندارد هایی که باید در توسعه و حفظ این نواحی

به کار برده شود را مشخص می‌کند (سیف الدینی، ۱۳۸۱: ۱۶۶). برنامه ریزی برای کاربری زمین شهری، یعنی ساماندهی مکان و فضایی فعالیتها و عملکردهای شهری براساس خواستها و نیازهای جامعه شهری. این برنامه ریزی در عمل هسته ی اصلی برنامه ریزی شهری است و انواع استفاده از زمین را طبقه بندی و مکان یابی می‌کند (سعید نیا، ۱۳۷۸: ۱۳).

مفهوم کاربری اراضی شهری

زمین مکانی است که تمام فعالیت‌های انسانی بر روی آن انجام شده و منبع مواد لازم برای این کار محسوب می‌شود. استفاده انسان از این منابع کاربری زمین نامیده می‌شود که بسته به اهداف مورد نظر همچون تولید غذا تأمین سرپناه، تفریح، و... نیز خصوصیات زیستی- فیزیکی زمین وضعیت متفاوتی را ارائه می‌دهد. (بریا سولیس، ۱۳۸۹: ۲۰).

نحوه استفاده از زمین و کارکردی که به آن تعلق می‌گیرد را کاربری زمین (Land use) گویند، این کارکرد ممکن است در مقیاس منطقه باشد یا در مقیاس سکونتگاههای انسانی و شهر که در اینجا محور دوم مورد نظر است.

اصطلاح و مفهوم کاربری زمین، ابتدا در غرب به منظور نظارت دولت ها بر نحوه استفاده از زمین و حفظ حقوق مالکیت مطرح شد، ولی با گسترش سریع شهرنشینی و تحول در برنامه ریزی شهری و منطقه ای ابعاد و محتوای آن روز به روز وسیع تر و غنی تر شد (عسکری و همکاران؛ ۱۳۸۱: ۵).

معیارهای بهینه در مکان‌یابی کارکرد های شهری

در تعیین مشخصات مکانی هر نوع استفاده از زمین و هر نوع فعالیت شهری، دو عامل هدایت کننده، یعنی عامل رفاه اجتماعی و عامل رفاه اقتصادی ملاک سنجش قرار می‌گیرند. براساس این دو عامل بسیار کلی، شش معیار زیر در مکان یابی عملکردهای شهری، ملاک برنامه ریزی کاربری زمین شهری قرار می‌گیرد

۱- سازگاری: عمده ترین تلاش شهرسازی، مکان یابی برای کاربری های گوناگون در سطح شهر و جداسازی کاربری های ناسازگار از یکدیگر است. کاربری هایی که دود، بو، صدا و شلوغی تولید میکنند، باید از کاربری های دیگر، به ویژه کاربری های مسکونی، فرهنگی و اجتماعی جدا شوند (سعید نیا، ۱۳۷۸: ۲۴).

۲. آسایش: دو مولفه ی فاصله و زمان مهم ترین مولفه در مکان یابی کاربری ها هستند. نوع دسترسی ها با فاصله و زمان سنجیده می‌شود. این دو عامل واحد اندازه گیری آسایش محسوب می‌گردند. چگونگی دسترسی به خدمات شهری مورد نیاز ساکنان و دوری از کاربری های مزاحم و ناسازگار از مولفه های مهم آسایش تلقی می‌گردند (زیاری، ۱۳۸۱: ۳۰).

۳. **کارایی:** الگوی قیمت زمین شهری، عامل اصلی و معیار اساسی تعیین مکان کاربری زمین است. هر نوع کاربری از لحاظ اقتصادی و سرمایه گذاری برآیند قیمت زمین و وضعیت آن از نظر آماده سازی و مخارج آبادانی است که با روش تحلیل هزینه - منفعت مشخص می شود (سعید نیا، ۱۳۷۸: ۲۴).

۴. **مطلوبیت:** مطلوبیت و دلپذیری در برنامه ریزی کاربری اراضی شهری یعنی تلاش در جهت حفظ و نگهداری عوامل طبیعی، ایجاد فضاهای باز و دلپذیر، چگونگی شکل گرفتن راهها، ساختمانها و فضاهای شهری (پورمحمدی، ۱۳۸۷: ۹۴).

۵. **سلامتی:** اعمال ضوابط محیطی و بهداشتی مناسب برای کاهش آلودگی حاصل از کاربری های مختلف و رعایت استانداردهای بهداشتی برای تامین سلامتی محیط زیست انسانی یکی از اهداف مکان یابی کاربری هاست (همان).

۶. **استاندارد های ایمنی:** هدف از این کار به طور کلی حفاظت شهر در مقابل خطر های احتمالی است. خطرهای بلایای طبیعی مانند سیل، زلزله و آتشفشان و طوفان و غیر طبیعی، مانند هم جواری منطقه ی صنعتی با منطقه ی مسکونی که با اصل سازگاری مورد اشاره مغایرت دارد و سایر مواردی که به نحوه ی ضریب ایمنی و امنیتی شهر را تضعیف می کنند (همان).

-عملکرد بنا (کاربری طبقات و یا کاربرد بنا):

فرهنگی: بنایی که در آن به امور فرهنگی پرداخته می شود. مانند آموزشگاه های مختلف، دفاتر انتشاراتی، گالری ها، سینما، تئاتر و...

تفریحی ورزشی: بنایی که در آن بتوان به پرورش تناسب و فیزیک بدنی پرداخته و امکانات شادمانی و فرح شهروندان را فراهم نمود. مانند شهر بازی، زمین های ورزشی، باشگاه های ورزشی، استادیوم ها، استخر و...

فضاهای سبز-پارک عمومی: ملکی که دارای طرح پارک، حریم سبز، جنگل مصنوعی و ... طبق طرح تفصیلی و جامع می باشد، با رده بندی باغ کودک، پارک محله، پارک منطقه ای و پارک های عمومی شهری، حریم سبز بزرگراهها، اتوبانها، بزرگراهها، کمربند سبز شهری...

مشخصات کاربری ها

مختلط: عبارت است از ترکیب چند عملکرد از کاربری های مختلف در یک قطعه زمین با کاربری مختلط (تجاری اداری، تجاری مسکونی، مسکونی اداری و اختلاطی از کاربری های فرهنگی، ورزشی، آموزشی) با توجه به طرح تفصیلی می باشند.

باغ: عبارت است از زمین محصور و یا غیر محصور که در آن درخت به تعدادی که قانون مشخص نموده است کاشته باشند و یا در طرح تفصیلی به صورت باغ تعیین شده باشد.

فرهنگی: انواع کاربری های فرهنگی بنا به سلسله مراتب خدمات شهری به شرح ذیل می باشد.

- * **اراضی فرهنگی رده محله‌ای** : شامل کتابخانه کودکان و کتابخانه های درجه ۵
- * **اراضی فرهنگی رده ناحیه ای** : شامل کتابخانه های درجه ۴ و سالن‌های اجتماعات.
- * **اراضی فرهنگی رده منطقه** : شامل کتابخانه های درجه ۳، بنیادهای ارشادی و کانون‌ها
- * **اراضی فرهنگی رده شهر و فراتر** : شامل اماکن و محوطه‌های تاریخی ، موزه‌ها، مؤسسات انتشاراتی، کتابخانه‌های ملی و سایر کتابخانه های بزرگ، نمایشگاه ها، انجمن‌ها، بناهای یادبود، آرامگاه مشاهیر و فرهنگستان ها
- ورزشی :انواع این کاربری برحسب سلسله مراتب خدمات شهری به شرح ذیل می باشد.
- * **اراضی ورزشی رده محله**: شامل زمین های بازی کوچک .
- * **اراضی ورزشی رده ناحیه** : شامل زمین های ورزشی و سالن های کوچک.
- * **اراضی ورزشی رده منطقه**: شامل زمین های ورزشی سالن های متوسط - سالنهای استخر سرپوشیده و اراضی ورزشی رده شهر، استادیوم ها و ...می باشد .

فضاهای سبز پارک عمومی : ملکی که دارای طرح پارک، حریم سبز، جنگل مصنوعی و ... طبق طرح تفصیلی و جامع می باشد، با رده بندی باغ کودک، پارک محله، پارک منطقه ای و پارک‌های عمومی شهری، حریم سبز بزرگراهها، اتوبانها ، بزرگراهها، کمربند سبز شهری - (سایت شهرداری تهران www.tehran.ir)

پارک ها بخشی از محیط انسان ساز هستند که انسان ها به انگیزه وارد کردن هر چه بیشتر محیط طبیعی به زندگی خود به ایجاد آنها پرداخته اند. به تعبیری پارک‌ها، طبیعتی رام شده، کنترل شده و در مقیاس کوچک هستند که بشر به دلخواه در هر مکانی برای آسودگی و آسایش خود ایجاد کرده است.

در طراحی پارک‌های شهری که دارای جنبه‌های تفریحی، تفرجی، فرهنگی و بالاخره زیست محیطی و سالم سازی محیط هستند و جنبه‌های سرویس دهی به مناطق مختلف شهر را دارا می باشند رعایت پارامترهایی لازم است تا کاربران بتوانند به راحتی با این محیط مصنوع دوست داشتنی و زیبا ارتباط برقرار نموده و از آن استفاده نمایند.

از این رو رعایت اصول ذیل برای نیل به این هدف به طراحان و تصمیم گیران امور شهری پیشنهاد می گردد:

اصول طراحی پارک :

- محل مورد نظر برای احداث پارک می‌بایست قابل دسترس بوده و به لحاظ فاصله از مناطق متمرکز جمعیتی قابل توجیه منطقی باشد. چرا که خارج از محدوده دسترس بودن اولین مانع سهولت استفاده کاربران از آنها خواهد شد. دور بودن پارک‌ها از شهرها از سویی می‌تواند باعث ایجاد مشکلات امنیتی در آنها شود و از سوی دیگر خدمات رسانی و پشتیبانی از آنها را برای اداره‌های مربوطه مشکل می‌نماید.

- مکان مناسب برای احداث پارک ترجیحاً جایی است که از لحاظ جغرافیایی راحت تر قابلیت تفرج گاه شدن را داشته باشد. یا بر مناطق اطراف اشرف و دید بهتری داشته باشد و یا برای احداث پارک به دلیل موقعیت خاص مکانی احتیاج کمتری به خاکبرداری و خاک ریزی داشته باشد و ... به طور کلی استفاده از مزیت‌های جغرافیایی و مکانی برای طراحی، استقرار و احداث پارک می‌تواند یک امتیاز عالی محسوب شود.

- پیش بینی فضاهای اداری، خدماتی-مورد نیاز و مکان یابی مناسب آنها در طرح پارک با توجه به وسعت پارک و تعداد کاربرانی که برای آن در آینده در نظر گرفته شده است. فضاهایی مانند پارکینگ (ماشین، موتور، دوچرخه)، نماز خانه، محل استراحت کارگران، دفتر پارک، سرویس‌های دستشویی، غرفه های عرضه کننده مواد خوراکی، رستوران، گلخانه و ...

- فضاهای پارک را بر اساس کاربری روان شناسانه می‌توان به سه دسته تقسیم نمود: فضاهای خصوصی، فضاهای نیمه خصوصی و فضاهای عمومی. طراحان با تفکیک فضاهای پارک بر این اساس کمک می‌کنند تا با رعایت حریم اخلاقی و خصوصی کاربران، استفاده گران راحت تر بتوانند در آن فضا به استراحت پرداخته و آرامش یابند. همچنین عدم توجه به جداسازی این فضاها و تداخل قلمروهای کاربران در فضای محدود پارک‌ها با توجه به تاثیراتی که بر روی ضمیر ناخودآگاه کاربران می‌گذارد اجازه نمی‌دهد که آنها با خیال آسوده از فضای ایجاد شده لذت ببرند.

- انتخاب پوشش گیاهی متناسب با محیط و شرایط آب و هوایی و همچنین متناسب با تفکیک فضاهای انسانی در پارک. برای انجام این مهم ابتدا انتظار از پوشش گیاهی مشخص شده و مطابق آن خواسته درخت، درختچه، گل و یا پوشش بهینه دیگر انتخاب می‌شود. به طور مثال در یک مکان احتیاج به سایه اولویت دارد و در یک مکان احتیاج به گرفتن جلوی شدت باد و در مکانی دیگر صرفاً برای تفکیک دو فضا طبیعی است که بر اساس این کاربردها می‌بایست نوع پوشش گیاهی انتخاب شود.

- حضور پر رنگ آب و آب نماها در پارک امتیاز بسیار مهم و ویژه‌ای است که بسته به آب و هوا و شرایط محیطی که پارک در آنجا واقع می‌شود می‌تواند به گیرایی و جذابیت پارکها کمک کند. آب مایه آبادانی است، حضور آب حضور زندگی است و صدای شرشر آب، آرام بخش جان. در همه پارکها بدون توجه به شرایط آب و هوایی وجود حداقلی از آب ضروری است.

- تعبیه و پیش بینی محل هایی در پارک برای قرار دادن نمادهایی از بزرگان و شخصیت‌های علمی، فرهنگی و یا اجتماعی آن منطقه و یا محصولات کشاورزی خاص آن شهر و یا مصنوعات معروف تولیدی آن منطقه در راستای تقویت کارکردهای تاریخی، فرهنگی و آموزشی پارکها می‌تواند چهره خاص تر و محلی تری به آنها داده و موجب دل نشینی و گیرایی بیشتر آنها شود.

- رعایت مقیاس های انسانی و استانداردهای مربوطه در طراحی ورودی ها، گذرگاهها، پیاده روها ، نشیمن گاهها و ... باعث استفاده سهل تر از این اجزاء پارک می‌گردد .

- پارک‌های محلی برای گذران اوقات فراغت هستند . از این رو تجمع برخی افراد بی کار و مزاحم که صرفا برای وقت گذرانی در آنجا حضور می یابند امری طبیعی است . در طراحی پارک‌ها باید دقت مضاعف شود که بخش‌هایی از پارک بالقوه (به دلیل نداشتن دید کافی برای عابران و ...) جرم زا نباشد، حضور پر رنگ نور و روشنایی نیز تاثیر مهمی در کاهش جرم در این محیط دارد، باید توجه داشت زمانی که امنیت از یک پارک برود ، مخاطبان پارک به صورت تصاعدی کاهش می یابند. (افق، محسن)

طرح مساله

یکی از معضلات و مشکلاتی که در اکثر شهرها بوجود می آید پراکندگی کاربری فرهنگی_ تفریحی می باشد. و مردم نمی توانند به نحو احسن نهایت استفاده را ببرند. و این یکی از مهمترین عوامل در تداوم زندگی شهری است. و باعث بازماندن فعالیت زندگی شهروندان خواهد شد. بسیاری از مردم دنیا به دلیل آشنایی علمی توجه ویژه ای به این موضوع دارند که با اشاره به پیچیدگی های شرایط زندگی در دوران اولیه از یک طرف، و افزایش امید به زندگی از طرف دیگر نشان داده شده که توسعه کاربری های شهری و مکانیابی مناسب کاربری برای رفاه شهری، زیبایی شهری، و دسترسی مردم به خدمات باعث نشاط و شادابی برای مردم می باشد. محیط زیبا و مناسب باعث می شود که فرد هم از نظر جسمی، روحی، کیفی احساس شادابی و آرامش می کند. بی شک آسایش محیط زیست و حذف آلاینده ها و آلودگی ها چه از نظر صوتی و دودی و ... توسعه خدمات بهداشتی دانست. و از طرفی با توجه به روابط متقابل مکانیابی مناسب کاربری و خدمات شهری، رفاه شهری، زیبایی شهر و دسترسی بهتر مردم به خدمات مورد بررسی قرار گرفته است. و مکانیابی مناسب کاربری فرهنگی_ تفریحی در شهر باعث توانمند بالایی در توسعه شهر می یابند. و رشد سریع در خوانسار باعث بروز تحولات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی می باشد. در این تحقیق پرسش این است که پتانسیل و محدودیت های توسعه کاربریها چه می باشد و چه راهبرد و راهکارهایی برای مکانیابی کاربریها در شهر خوانسار وجود دارد؟

آیا شهر خوانسار می تواند در این زمینه موفق باشد و جایگاه خود را در ارتباط با اهداف در نظر گرفته شده ثابت نماید که به عنوان یک شهر از نظر کاربری اراضی فرهنگی_ تفریحی (خدمات شهری) و تأثیر در زیبایی شهر مورد بررسی قرار بگیرد؟

در این تحقیق بر این سعی شده تا با نشان دادن تمام محله ها از لحاظ کاربریها های فرهنگی_ تفریحی که با هم اختلاف دارند و این کاربریها به یک نسبت در شهر پخش نشده است و میتوان یکپارگی و هویت شهر را حفظ و تقویت نمود.

روش و ابزار پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی می‌باشد و با توجه به ماهیت هدف گذاری و ابزارهای دستیابی به این اهداف، از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی استفاده می‌شود. و روش جمع آوری اطلاعات در این پژوهش به صورت میدانی و کتابخانه ای شامل مطالعه کتب، تحقیقات و مقاله های داخلی و خارجی و همچنین جستجوی اینترنتی و همچنین به طریق مراجعه حضوری به ادارات و شهرداری استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل و بررسی امکانات و خدمات از شاخص توسعه انسانی استفاده شده است و با جمع آوری شاخصهای خدماتی که در زیباسازی و فضاهای تفریحی و فضای سبز مهم هستند مدل به انجام می رسد. با توجه به ماهیت پژوهش و کسب شاخص مرتبط با کاربری اراضی فرهنگی-تفریحی وجود اطلاعات عینی و ذهنی در روند پژوهش، برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار و تکنیک های مختلفی استفاده خواهد گردید. به طوری که در بخش مربوط به تحلیل فضایی و نشان دادن شاخص توسعه انسانی استفاده خواهد گردید و در بخش مربوط به تحلیل Arc GIS مختلف کاربری اراضی فرهنگی-تفریحی از نرم افزار به کار گرفته شد و در نهایت اولویت بندی مناطق مختلف شهر خوانسار از لحاظ تمام محله ها از لحاظ کاربریهای فرهنگی-تفریحی مشخص گردید.

اهداف تحقیق

هدف اصلی:

-بررسی کاربری اراضی فرهنگی _ تفریحی در شهر خوانسار

اهداف فرعی:

-بررسی پراکندگی کاربری فرهنگی-تفریحی و زیبا سازی در فضای شهری جهت شهروندان به تفکیک محله های شهر خوانسار

-شناسائی و بررسی کاربریها با محاسبه سرانه با مدل Ahp

-شناسایی و بررسی دسترسی آسان به کاربری های (تفریحی _ فرهنگی) به صورت متعادل در شهر خوانسار از راههایی گوناگون

-کاربرد مدل شاخص توسعه انسانی ما را در رسیدن به تحلیل کاربری های فرهنگی-تفریحی در سطح شهر -بایدها و نبایدها و پیشنهادهایی در زمینه کاربری فرهنگی-تفریحی و توسعه ایجاد فضاهای جدید، ارتباط منطقی و منسجمی بین آن فضاها ، یکپارچگی و هویت شهر خوانسار را حفظ و تقویت نماید.

سوالات تحقیق

- برای دسترسی همگانی به کاربری های تفریحی _ فرهنگی از چه راههایی می توان کمک گرفت تا این کاربری ها به صورت متعادل در شهر قرار بگیرند؟

- آیا استفاده از مدل شاخص توسعه انسانی ما را در رسیدن به ارزیابی کاربری های فرهنگی_تفریحی در سطح شهر به نتیجه می رساند؟

- فرضیات تحقیق

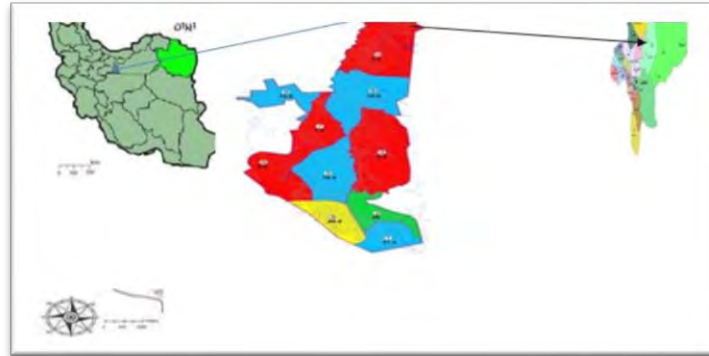
به نظر می رسد که دسترسی به کاربری های فرهنگی_تفریحی اسان و بصورت یکنواخت در سطح شهر قرار گیرد.

- به نظر می رسد که مدل شاخص توسعه انسانی می تواند به عنوان مدلی مناسب در سطح شهر و تعیین بررسی کاربری فرهنگی_تفریحی کاربرد دارد.

- معرفی قلمرو پژوهش (محدوده مورد مطالعه)

شهرستان خوانسار یکی از شهرستان های استان اصفهان می باشد که در شمال غربی استان واقع شده، این شهرستان از سمت شمال و شرق به شهرستان گلپایگان و از سمت جنوب و غرب به شهرستان فریدن منتهی می گردد. شهر خوانسار مرکز شهرستان خوانسار در 33° و $13'$ عرض شمالی و طول 50° و $19'$ شرقی واقع شده است. این شهرستان تا قبل از دی ماه ۱۳۵۸ یکی از بخش های گلپایگان بوده که در تاریخ ۱۳۸۵/۱۱/۲۷ طی تصویب نامه شماره ۲۴۵۱ به شهرستان مستقل تبدیل گردید. (میرمحمدی حمیدرضا ص ۱۳). مساحت شهرستان خوانسار 892 km^2 می باشد این شهرستان منطقه ای کوهستانی است و ارتفاع از سطح دریا M ۲۲۵۰ می باشد و در دامنه کوههای زاگرس شرقی قرار دارد و دره باریکی در دامنه کوه های قبله و گلستان کوه واقع شده . ۲ (همان قبلی) این شهرستان در امتداد جنوبی شمالی کشیده شده که در بخش جنوبی از اداره بهزیستی شروع شده و در بخش شمالی تا دو راهی قودجان ادامه دارد. مهمترین معبر شهر امتداد خیابان امام خمینی می باشد که ابتدا و انتهای شهر خطی خوانسار را به هم پیوند موجب ایجاد شکل خطی شهر خوانسار شده اند. در حال حاضر، مهم ترین معبر شهر همان محوری است که در گذشته بافت قدیم شهر را به گلپایگان متصل می کرده و هم اکنون در طول مسیر درون شهری خود با نام های بلوار باران، بلوار معلم و خیابان امام خمینی شناخته می شود. این معابر به همراه خیابان ۱۳ محرم و بلوار نماز در امتداد یکدیگر، ستون فقرات شهر را تشکیل می دهد و شهر از سمت جنوب به جاده به راه اصفهان و داران متصل نموده و از سمت شمال به جاده گلپایگان متصل می نمایند. بدین ترتیب سیستم شبکه بندی کلی خوانسار متأثر از بافت آن ارگانیک می باشد.(شهرداری خوانسار)

شکل شماره (۱): موقعیت فضایی شهر خوانسار در تقسیمات کشوری، استان و شهرستان.

منبع : نگارندگان

ویژگی های انسانی

جمعیت

جمعیت شهرنشین ایران در سده اخیر رشد چشمگیری داشته‌است. در نخستین سرشماری رسمی ایران که در سال ۱۳۳۵ صورت گرفت، از کل جمعیت ایران (۱۸,۹۵۴,۷۰۴ نفر) حدود ۳۲ درصد (۶,۰۰۲,۶۲۱ نفر) در شهرها ساکن بوده‌اند. در این سرشماری، پس از تهران که با ۱,۵۶۰,۹۳۴ نفر پرجمعیت‌ترین شهر ایران بود، شهرهای تبریز، مشهد، اصفهان، آبادان، شیراز، کرمانشاه، اهواز و رشت به ترتیب در رده‌های بعدی قرار داشتند.^[۱] این در حالی است که در سرشماری رسمی که در سال ۱۳۸۵ انجام گرفت، جمعیت شهرنشین ایران ۴۸,۲۵۹,۹۶۴ نفر بوده و ۶۸ درصد از کل جمعیت ایران (۷۰,۴۹۵,۷۸۲ نفر) را شامل شده‌است. مهم‌ترین دلیل این افزایش، مهاجرت مردم از روستاها به شهرها بوده‌است؛ البته عواملی چون تبدیل روستاهای بزرگ به شهر نیز در آن نقش داشته‌اند. در آخرین سرشماری سال ۱۳۹۰ انجام گرفت جمعیت کشور بالغ بر ۷۵,۱۴۹,۶۶۹ تن بوده‌است. تغییرات جمعیت شهرهای ایران با یک‌دیگر تفاوت چشمگیری داشته‌است. به‌عنوان مثال شهر کرج به جهت نزدیکی به پایتخت، رشد بسیار زیادی داشته و از یک شهر کوچک با ۱۴,۵۲۶ نفر جمعیت در سال ۱۳۳۵ خورشیدی به یک کلان‌شهر با ۱,۳۷۷,۴۵۰ نفر جمعیت در سال ۱۳۸۵ خورشیدی تبدیل شده‌است. در همین حال، شهر آبادان به دلیل مهاجرت اجباری ساکنان آن در زمان جنگ ایران و عراق، موقعیت خود را به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین شهرهای ایران از دست داده‌است. (نتایج سرشماری سال ۱۳۹۰) جمعیت ساکن در شهرستان خوانسار طبق سرشماری سال ۱۳۹۰، ۲۱۳۳۸ نفر بوده‌است. (سالنامه آماری استان اصفهان)

جدول شماره (۲): تغییرات جمعیت و میزان‌های رشد از سال ۱۳۱۹ تا ۱۳۹۰

شهر	نخستین سرشماری ۱۳۲۰	سال ۱۳۳۵	سال ۱۳۴۵	سال ۱۳۵۵	سال ۱۳۶۵	سال ۱۳۷۰*	سال ۱۳۷۵*	سال ۱۳۸۵*	سال ۱۳۹۰*
تعداد جمعیت	تعداد جمعیت	تعداد جمعیت	تعداد جمعیت	تعداد جمعیت	تعداد جمعیت	تعداد جمعیت	تعداد جمعیت	تعداد جمعیت	تعداد جمعیت
۱۹۲۹۱	۱۰۶۶۹	۱۰۹۴۷	۱۲۱۴۶	۱۸۵۷۳	۲۳۹۰۰	۲۱۹۶۶	۲۱۳۱۳	۲۱۳۳۸	۲۱۳۳۸

منبع: (زنجانی، حبیب‌الله، ص ۷)، سالنامه آماری استان اصفهان

شکل شماره (۱): استان اصفهان

منبع (Http://www.asemoniha.com)

یافته‌های پژوهش

شاخص توسعه انسانی

مفهوم توسعه انسانی به جای تمرکز بر ابزار به اهداف پیشرفت و توسعه تاکید دارد. هدف واقعی توسعه باید خلق محیطی برای افراد باشد که در آن بتوانند از زندگی طولانی، سالم و خلاق لذت ببرند. این حقیقت ساده اغلب با بروز نگرانی‌ها و اولویت‌های لحظه‌ای مورد غفلت قرار می‌گیرد. توسعه انسانی به مفهوم فرایند گسترش محیط انتخاب افراد و بهبود رفاه آنهاست. مهمترین ابعاد توسعه انسانی زندگی طولانی و سالم، دانش و استانداردهای زندگی آبرو مندانه هستند. به این ابعاد می‌توان آزادی‌های سیاسی و اجتماعی را افزود. این مفهوم

بین دو جنبه از توسعه انسانی تفاوت قائل می‌شود: اول، شکل دهی توانایی‌های انسانی مانند بهبود سلامتی و دانش و دوم لذت بردن از این توانایی‌ها در محیط کار و تفریح است. بنابراین مفهوم توسعه انسانی یک مفهوم کلی و جامع است که افراد را در مرکز تمام جنبه‌های فرایند توسعه قرار می‌دهد. از سال ۱۹۹۰، هر ساله گزارشی با نام گزارش توسعه انسانی توسط برنامه توسعه سازمان ملل متحد منتشر می‌شود و در آن کشورها در شاخص‌های مختلفی مانند شاخص‌های آموزشی، بهداشتی، اقتصادی، اجتماعی، محیط زیستی، سیاسی و... مورد مقایسه قرار می‌گیرند. در گزارش توسعه انسانی، کشورها را بر اساس میزان شاخص توسعه انسانی به گروه‌های کشورهای با توسعه انسانی بسیار زیاد، کشورهای با توسعه انسانی زیاد، کشورهای با توسعه انسانی متوسط و کشورهای با توسعه انسانی کم تقسیم می‌کنند. در گزارش سال ۲۰۱۰، ایران در گروه کشورهای با توسعه انسانی زیاد قرار گرفته است. (<http://fa.Wikipedia.org>)

گام اول:

$$I_{ij} = \frac{\text{MaxX}_{ij} - X_{ij}}{\text{MaxX}_{ij} - \text{MinX}_{ij}}$$

گام دوم: محاسبه شاخص معکوس

$$I_j = \sum I_{ij} / n$$

گام سوم: محاسبه شاخص مستقیم

$$\text{HDI} = 1 - I_j$$

به علت فراوانی سطوح باغات و مزارع در داخل شهر خوانسار تراکم جمعیت در این شهر بسیار پایین و فقط معادل ۱۳/۷ نفر در هکتار است که نشان از وجود حالت باغشهر در این شهر می‌باشد. در برخی محلات میزان تراکم از این رقم نیز کمتر و معادل ۳/۳ نفر در هکتار نیز می‌رسد. (همان)

برای محلات شهری جدید و کالبدی شهر با استفاده از تقسیمات جدید محدوده کل شهر به ۱۰ محله شهری تقسیم شده است.

تراکم خالص که رابطه جمعیت را به سطوح مسکونی نشان می‌دهد در کل شهر معادل ۱۰۰/۳ نفر در هکتار است. این میزان نیز بین محلات مختلف شهر بسیار متفاوت می‌باشد. در بین ۱۰ محله شهری خوانسار، بیشترین شمار جمعیت به ترتیب در محلات زیر ساکن هستند: (همان)

۱ - محله ۳ شامل ۴۹۰۸ نفر.

۲ - محله ۵ معادل ۳۳۰۰ نفر.

۳ - محله ۸ شامل ۲۷۹۳ نفر.

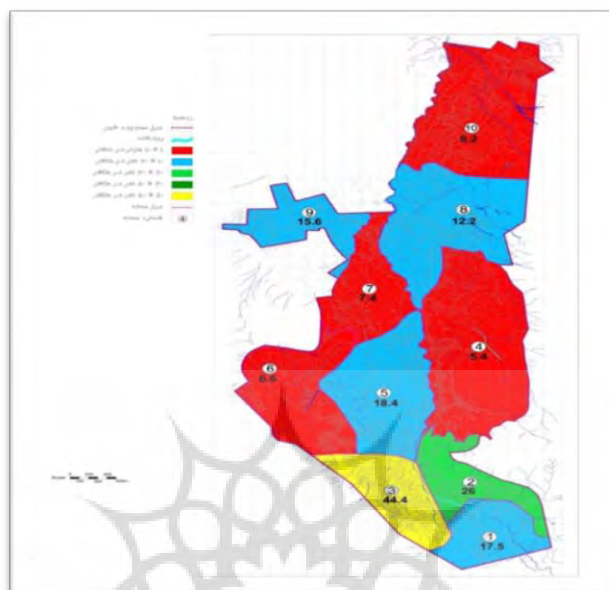
ولی بیشترین تراکم ناخالص در محلات زیر دیده می‌شود:

۱ - محله ۳ برابر ۱۳۸/۱ نفر در هکتار.

۲ - محله ۲ معادل ۱۱۹/۲ نفر در هکتار.

۳ - محله ۱ برابر ۱۱۲/۰ نفر در هکتار.

شکل شماره (۲): محله‌های خوانسار (تراکم ناخالص جمعیتی)

منبع: محاسبات نگارنده

شمار محلات عرفی و شناخته شده بین مردم که هر کدام عنوان مشخصی دارد بالغ بر ۳۵ محله است. (شهرداری خوانسار)

به علت فراوانی سطوح باغات و مزارع در داخل شهر خوانسار تراکم جمعیت در این شهر بسیار پایین و فقط معادل ۱۳/۷ نفر در هکتار است که نشان از وجود حالت باغشهر در این شهر می‌باشد. در برخی محلات میزان تراکم از این رقم نیز کمتر و معادل ۳/۳ نفر در هکتار نیز می‌رسد. (همان) برای محلات شهری جدید و کالبدی شهر با استفاده از تقسیمات جدید محدوده کل شهر به ۱۰ محله شهری تقسیم شده است. تراکم خالص که رابطه جمعیت را به سطوح مسکونی نشان می‌دهد در کل شهر معادل ۱۰۰/۳ نفر در هکتار است. این میزان نیز بین محلات مختلف شهر بسیار متفاوت می‌باشد. در بین ۱۰ محله شهری خوانسار، بیشترین شمار جمعیت به ترتیب در محلات زیر ساکن هستند: (همان)

۱ - محله ۳ شامل ۴۹۰۸ نفر.

۲ - محله ۵ معادل ۳۳۰۰ نفر.

۳ - محله ۸ شامل ۲۷۹۳ نفر.

ولی بیشترین تراکم ناخالص در محلات زیر دیده می‌شود:

۱ - محله ۳ برابر ۱۳۸/۱ نفر در هکتار.

۲ - محله ۲ معادل ۱۱۹/۲ نفر در هکتار.

۳ - محله ۱ برابر ۱۱۲/۰ نفر در هکتار

بررسی فضاهای فرهنگی و تفریحی موجود در سطح شهر خوانسار همراه بامساحت و موقعیت هر فضا:
الف- فضاهای فرهنگی: در مجموع ۷ فضای فرهنگی در سطح شهر خوانسار مشغول به فعالیت می باشد.
فضاهای فرهنگی شهر عبارتند از:

جدول شماره (۲): مشخصات فضاهای فرهنگی و کتابخانه‌های دایر شهر خوانسار

ردیف	نام	متراژ کلی (m ^۲)	آدرس
۱	کانون فرهنگی شهید بهشتی	۳۵۰	خیابان دانشگاه پیام نور طبقه سوم مدرسه شهیدشجاعی
۲	کتابخانه خیریه فاضل	۴۵۰	محدوده خیابان امام خمینی در محله پلوگوش
۳	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شماره ۱	۶۵۰	محدوده محله پلوگوش
۴	کتابخانه عمومی مرکزی	۱۳۵۰	واقع در محله صفاییه
۵	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شماره ۲	۶۵۰	سونقان
۶	کانون پرورش فکری کوثر	۲۵۰	خیابان شهدا
	جمع کل	۴۳۵۰	

منبع: اداره فرهنگ و ارشاد شهرستان خوانسار و شهردار

※خانه معلم با مساحت ۴۵۰ متر مربع واقع در خیابان شهید رجایی هنوز بهره برداری از آن نشده است. با توجه به تعداد فضاهای فرهنگی موجود در سطح شهر، کمبود این فضاها محسوس می باشد و بیشتر از آن شهر نیازمند سالن تئاتر و نمایش جهت کارهای هنری و گذران اوقات فراغت است که البته احداث یک مجتمع فرهنگی هنری در دست اقدام می باشد.

ب- فضاهای ورزشی

زمین‌ها و سالن های ورزشی موجود در شهر خوانسار به شرح جدول زیر می باشد که البته از بین این مکانهای ورزشی، زمین مرزبان با مساحت ۹۰۰۰ مترمربع و همچنین باشگاه کیان هم با مساحت ۷۰۰ مترمربع در حال حاضر متروکه می باشند و استفاده ای از آن ها نمی شود.

جدول شماره (۳): مشخصات زمین و باشگاه های ورزشی شهر خوانسار

ردیف	نام	متراژ کلی (m ²)	آدرس
۱	استادیوم پیروزی	۱۰۰۰۰	خ سرچشمه - روبروی دادگستری
۲	پوریای ولی	۱۵۰۰	خ سیزدهم محرم
۳	سالن شهید رجایی	۱۵۰۰	بلوار معلم - روبروی ترمینال
۴	سالن تحتی و شهید عرب	۲۰۰۰	میدان سپاه
۵	استخر شنای رسالت	۲۰۰۰	بلوار معلم
۶	زمین شهرداری	۱۰۰۰	شهرک اندیشه ۱
۷	زمین خاکی وادشت	۵۰۰	وادشت
۸	سالن ورزشی کوثر	۲۰۰۰	خیابان دانشگاه پیام نور
۹	سالن ورزشی انقلاب	۲۰۰۰	بیدهند
-	جمع کل	۳۲۲۰۰	-

منبع: شهرداری - تربیت بدنی

ج- فضای سبز و پارک ها

با توجه به کالبد باغشهری خوانسار، فضای سبز به طور کلی در این شهر از وضعیت فوق العاده ای برخوردار است. ۳۲۵ هکتار اراضی باغات، ۳۰۵ هکتار اراضی مربوط به زراعی و ۱۸ هکتار اراضی مربوط به کاربری تاکستان موجب شده است تا در مجموع نزدیک به ۶۵۰ هکتار از سطح اراضی شهر خوانسار که ۴۲ درصد از سطح کل شهر را شامل می شود به فضای سبز خصوصی اختصاص داشته باشد و چهره سرسبز و باغشهری خوانسار را به وجود آورد. (شهرداری) اما آنچه تشریح گردید مربوط به فضای سبز خصوصی بود. شهر خوانسار هر چند از لحاظ فضای سبز خصوصی دارای جایگاه ویژه ای است اما از لحاظ فضای سبز عمومی بالاخص از لحاظ پراکنش با کمبود روبرو می باشد. (شهرداری) خیابانهای اصلی در شهر به جز درختان، تقریباً فاقد فضای سبز و گل کاری و مکان استراحتگاهی می باشد. مجموع فضای سبز عمومی شهر خوانسار نزدیک به ۱۰۵ هکتار است که در دو لکه عمده: پارک سرچشمه و پارک خیابان بعثت ایجاد شده است. بدین ترتیب فضای سبز عمومی به جز دو لکه عمده مذکور و فضای سبز رفوژ بلوارهای شهر در داخل و اطراف زون های مسکونی شهر وجود ندارد.

جدول شماره (۴): مشخصات پارک های شهر خوانسار

ردیف	نام	متراژ کلی (m ^۲)	آدرس
۱	بسیج	۱۰۰۰	خ بسیج
۲	بعثت	۶۰۰۰	خ بعثت
۳	آب حاجت	۲۰۰۰۰	منظریه خ آب حاجت
۴	شاهد	۲۰۰۰	شهرک شاهد
۵	سرچشمه	۲۵۰۰۰	خیابان سرچشمه
-	جمع کل	۵۴۰۰۰	-

منبع: شهرداری (۱۳۹۵)

پارک غسل که در سمت ورودی شهر از سمت اصفهان واقع شده در حال احداث می باشد. و وسعت آن ۲۰۰۰۰ متر مربع است.

جدول شماره (۶): مساحت و سرانه کاربری های مورد نیاز تحقیق شهر خوانسار بر حسب جمعیت ۲۱۳۳۸ نفر

کاربری	مساحت (مترمربع)	سرانه
فرهنگی	۴۳۵۰	۰/۲
ورزشی	۳۲۲۰۰	۱/۵
فضای سبز عمومی	۱۰۸۳۶۵	۵
پارکها	۵۴۰۰۰	۲/۵
مساحت کل	۱۹۸۹۱۵	۹/۲

منبع: محاسبات نگارنده

جدول شماره (۷): نام محلات خوانسارهمراه جمعیت و کاربریهای مورد نیاز تحقیق

شماره محله	محلات عرفی قدیمی	مساحت کل هکتار	برآورد جمعیت نفر	تعداد کتابخانه و کانون فرهنگی	تعداد ورزشگاه و زمین ورزش	تعداد پارکها
۱	بالاده، علویها، ۴۰دستگاه	۸۸/۶۵	۱۵۵۳	۰	۱	۰
۲	بازار بالا، ۲۲بهمن، موریزان، لبه رود، مسجدجامع	۹۳/۱۶	۲۴۲۴	۰	۲	۱
۳	منظریه، قانظر، سرچشمه، لوگوس	۱۰۷/۰۶	۴۷۵۰	۳	۰	۲
۴	جنگاه، جوزچه، چشمه آخوند ارسور	۲۷۷/۲۷	۱۴۹۸	۰	۱	۰
۵	صفائیه، چهارباغ، مالگاه	۱۷۹/۷۸	۳۳۰۰	۱	۱	۰
۶	گلستان شاهد، پایتخت اندیشه	۱۶۰/۰۶	۱۰۵۸	۱	۲	۱
۷	بیدهند	۱۱۱/۴۱	۸۲۱	۰	۱	۰
۸	عمادیه، سنگ شیر، سونقان	۲۱۶/۵۲	۲۶۳۷	۱	۰	۱
۹	رباط، وادشت	۸۴/۷۲	۱۳۲۲	۰	۱	۰
۱۰	شهرک منتظری، بابا سلطان، هرستانه	۲۳۹/۰۳	۱۹۵۰	۰	۰	۰

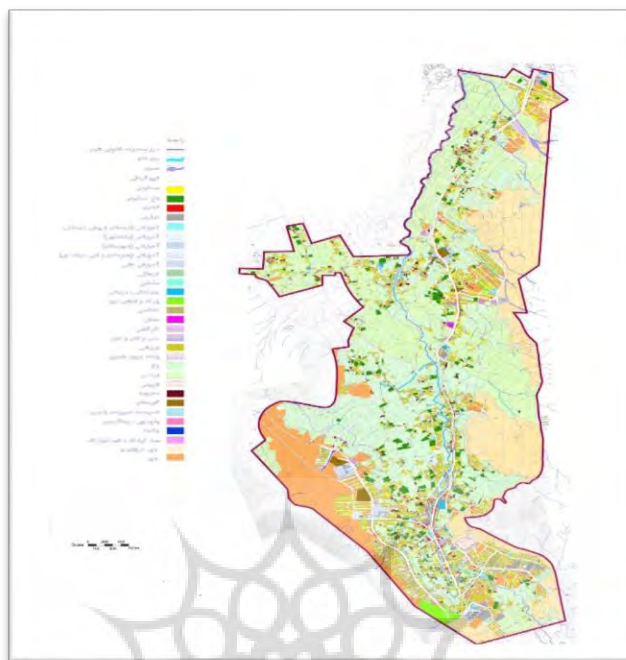
منبع: محاسبات نگارنده

جدول شماره (۸): محاسبه سرانه ها برای جمعیت هر محله

شماره محله	محللات عرفی قدیمی	برآورد جمعیت نفر	مساحت فضای فرهنگی مترمربع	سرانه فضای فرهنگی	مساحت فضای ورزشی مترمربع	سرانه فضای ورزشی	مساحت پارک ها مترمربع	سرانه پارک
۱	بالاده، علویها، ۴۰ دستگاه	۱۵۵۳	.	.	۱۰۰۰۰	۶.۴۳	.	.
۲	بازار بالا، ۲۲ بهمن، موریزان، لبه رود، مسجد جامع	۲۴۲۴	.	.	۳۵۰۰	۱.۴۴	۱۰۰۰	۰.۴۱
۳	منظریه، قانظر، سرچشمه، لوگوس	۴۷۵۰	۱۳۵۰	۰.۲۸	.	.	۴۵۰۰۰	۹.۴۷
۴	جنگاه، جوزچه، چشمه آخوند ارسور	۱۴۹۸	.	.	۱۵۰۰	۱	.	.
۵	صفائیه، چهارباغ، مالگاه	۳۳۰۰	۱۳۵۰	۰.۴۰	۲۰۰۰	۰.۶۰	.	.
۶	گلستان شاهد، پایتخت اندیشه	۳۰۰+۱۰۵۸ ۱۳۵۸=	۳۵۰	۰.۲۵	۳۰۰۰	۲.۲۰	۲۰۰۰	۱.۴۷
۷	بیدهند	۸۲۱	.	.	۲۰۰۰	۲.۴۳	.	.
۸	عمادیه، سنگ شیر، سونقان	۲۶۳۷	۶۵۰	۰.۲۴	.	.	۶۰۰۰	۲.۲۷
۹	رباط، وادشت	۱۳۲۲	.	.	۵۰۰	۰.۳۷	.	.
۱۰	شهرک منتظری، بابا سلطان، هرستانه	۱۹۵۰

منبع: محاسبات نگارنده

نقشه شماره (۳): کاربری اراضی

منبع: محاسبات نگارنده

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۹- محاسبه تفاضل بیشترین و کمترین مقدار هر ستون

شماره محله	محلات عرفی قدیمی	برآورد جمعیت نفر	مساحت کل هکتار	سرانه فضای فرهنگی	سرانه فضای ورزشی	سرانه پارک
۱	بالاده، علویها، ۴۰ دستگاه	۱۵۵۳	۸۸/۶۵	۰	۰.۱۵	۰
۲	بازار بالا، ۲۲ بهمن، موریزان، لبه رود، مسجد جامع	۲۴۲۴	۹۳/۱۶	۰	۱.۴۴	۰.۴۱
۳	منظریه، قانظر، سرچشمه، لوگوس	۴۷۵۰	۱۰۷/۰۶	۰.۲۸	۰	۴.۲۱
۴	جنگاه، جوزچه، چشمه آخوند ارسور	۱۴۹۸	۲۷۷/۲۷	۰	۱	۰
۵	صفائیه، چهارباغ، مالگاه	۳۳۰۰	۱۷۹/۷۸	۰.۴۰	۰.۶۰	۰
۶	گلستان شاهد، پایتخت اندیشه	۱۰۵۸	۱۶۰/۰۶	۰.۲۵	۲.۲۰	۱.۴۷
۷	بیدهند	۸۲۱	۱۱۱/۴۱	۰	۲.۴۳	۰
۸	عمادیه، سنگ شیر، سونقان	۲۶۳۷	۲۱۶/۵۲	۰.۲۴	۰	۲.۲۷
۹	رباط، وادشت	۱۳۲۲	۸۴/۷۲	۰	۰.۳۷	۰
۱۰	شهرک منتظری، بابا سلطان، هرستانه	۱۹۵۰	۲۳۹/۰۳	۰	۰	۰
	MIN	۸۲۱	۸۴/۷۲	۰	۰	۰
	MAX	۴۷۵۰	۲۷۷ /۲۷	۰.۴۰	۲.۴۳	۴.۲۱
	MAX-MIN	۳۹۲ ۹	۱۹۲.۵۵	۰.۴۰	۲.۴۳	۴.۲۱

منبع: محاسبات نگارنده

جدول شماره (۱۰): محاسبه $I_{ij} = \frac{\text{Max}X_{ij} - X_{ij}}{\text{Max}X_{ij} - \text{Min}X_{ij}}$

محاسبه $\sum i/n$

محاسبه $1 - I_j$

رتبه بندی	HDI= $1 - I_j$	$\sum i/n$	δ_i	φ_i	ζ_i	η_i	ι_i	محل‌ات عرفی قدیمی	شماره محل
هشتم	۰.۰۶	۰.۹۴	۱	۰.۹۳	۱	۰.۹۷	۰.۸۱	بالاده، علویها، ۴۰ دستگاه	۱
پنجم	۰.۲۴	۰.۷۶	۰. ۹۰	۰.۴۰	۱	۰.۹۵	۰.۵۹	بازار بالا، ۲۲ بهمن، موریزان، لبه رود، مسجد جامع	۲
اول	۰.۵۷	۰.۴۳	۰	۱	۰.۳	۰.۸۸	۰	منظریه، قانظر، سرچشمه، لوگوس	۳
چهارم	۰.۳۲	۰.۶۸	۱	۰.۵۸	۱	۰	۰.۸۲	جنگاه، جوزچه، چشمه آخوند ارسور	۴
دوم	۰.۴۸	۰.۵۲	۱	۰.۷۵	۰	۰.۵۰	۰.۳۶	صفائیه، چهارباغ، مالگاه	۵
دوم	۰.۴۸	۰.۵۲	۰. ۶۵	۰.۰۹	۰.۳۷	۰.۶۰	۰.۹۳	گلستان شاهد، پایتخت اندیشه	۶
ششم	۰.۲۳	۰.۷۷	۱	۰	۱	۰.۸۶	۱	بیدهند	۷
سوم	۰.۴۶	۰.۵۴	۰. ۴۶	۱	۰.۴	۰.۳۱	۰.۵۳	عمادیه، سنگ شیر، سونقان	۸
هشتم	۰.۰۶	۰.۹۴	۱	۰.۸۴	۱	۱	۰.۸۷	رباط، وادشت	۹
هفتم	۰.۲۲	۰.۷۸	۱	۱	۱	۰.۱۹	۰.۷۱	شهرک منتظری، بابا سلطان، هرستانه	۱۰

منبع: محاسبات نگارنده

جمع بندی و نتیجه گیری

طبق محاسبات انجام شده از طریق مدل شاخص توسعه انسانی در بالا مشخص شد که محله ۳ (منظریه - آقانظر-سرچشمه-پلوگوش) از توسعه یافته ترین محله‌ها در سطح شهر است و در مرتبه اول قرار دارد. محله های ۵ (صفائیه-چهارباغ-مالگاه-) و محله ۶ (گلستان-شاهد-پایتخت-اندیشه) در مرتبه دوم از نظر توسعه یافتگی قرار دارند. محله شماره ۸ (عمادیه-سنگ شیر-سونقان) هم در رتبه سوم توسعه یافتگی قرار گرفته است. محله ۴ (جنگاه - جوزچه-چشمه آخوند ارسور) در رتبه چهارم است و محله ۲ (بازار بالا- ۲۲ بهمن - موریان-لبه رود مسجدجامع) در مرتبه پنجم توسعه یافتگی می باشد.

محله ۷ (بیدهند) در رتبه ششم است و محله ۱۰ (شهرک منظری-باباسلطان-هرستانه-) هم در رتبه هفتم قرار دارد. محله ۹ (رباط-وادشت) و محله ۱ (بالاده -علویها- ۴۰دستگاه) در رتبه هشتم قرار گرفته اند. باتوجه به رتبه بندی محلات و درجه توسعه یافتگی آنها بیشتر محله های توسعه یافته شامل محله هایی است که میزان جمعیت آنها نسبت به بقیه محله ها بیشتر است. و بنابراین یکی از معیارهای توسعه یافتگی، جمعیت می باشد. و مناطقی که جمعیت بیشتری را در خود جای داده اند. از امکانات بیشتری نیز برخوردار هستند.

پیشنهادها:

یکی از پیشنهادات در خصوص توسعه دادن دیگر محله‌های شهر، احداث کاربری‌های تفریحی _ فرهنگی به تناسب در شهر می‌باشد. با توجه به اینکه دسترسی به مرکز شهر تقریباً برای همه محله‌ها، زمان و هزینه یکسانی دارد بنابراین در این قسمت می‌توانیم از کاربری‌های بیشتری استفاده کنیم تا همه مردم بتوانند از آنها استفاده کنند. البته در مرکز شهر ما با کمبود زمین مواجه هستیم. و امکان ساخت و ساز در آن خیلی محدود است. بنابراین پیشنهادی که در این مورد می‌توان عنوان کرد: پاساژ موجود در خیابان شهدا می باشد که تقریباً در حال متروکه شدن است، این پاساژ چند طبقه در بهترین نقطه شهر قرار دارد و دارای فضای وسیعی نیز است و می‌تواند مکان مناسبی هم جهت کاربری تفریحی باشد هم فرهنگی و هم مکان سر پوشیده ای جهت تفریح در فصول بارندگی است و واقعا بهترین استفاده را می‌شود. از این پاساژ نمود و با چند کاربری کردن آن، محلی هم برای اخذ درآمد باشد. در خصوص پارک‌های محلی هم در این اواخر شهرداری اقدام به احداث پارک‌هایی نموده است البته با توجه به تحلیل های صورت گرفته ،هنوز کمبود این پارک ها به چشم می خورد و محله های بسیاری دیگری به این پارک ها احتیاج دارند. از لحاظ کاربری تفریحی، در فصول سرما شهر تقریباً فاقد مکان های تفریحی می باشد و در این زمینه هم پیشنهاد به احداث پیست اسکی در قسمت ورودی شهر در سمت گلستان کوه می شود و نیز احداث مکان گردشگری سر بسته در کنار محل احداث پارک غسل هم ضروری است.

منابع و ماخذ

- ۱- افق، محسن، کارشناس طراحی صنعتی، طبیعت در شهر
- ۲- اداره فرهنگ و ارشاد شهرستان خوانسار
- ۳- اداره تربیت بدنی شهرستان خوانسار
- ۴- بحرینی، سیدحسین (۱۳۷۷): فریند طراحی شهری، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران. تهران
- ۵- توسلی، محمود (۱۳۷۱)، «طراحی فضای شهری، فضای شهری و جایگاه آنها در زندگی و سیمای شهری»، تهران.
- ۶- حبیبی، سید محسن و صدیقه مایلی (۱۳۷۸): سرانه کاربری های شهری. انتشارات سازمان ملی زمین . تهران
- ۷- حافظ نیا، محمدرضا، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، سمت، تهران، چاپ هفتم، ۱۳۸۱
- ۸- خوش فر، غلامرضا، مائده شعبانی، اعظم نگاری، و سمیه شریفان، ارزیابی کاربری های تفریحی - فرهنگی با تاکید بر جمعیت مطالعه موردی: شهرگران
- ۹- زنجانی - حبیب الله - ص ۷ مجموعه مباحث و روش های شهرسازی ۱۳۶۹
- ۱۰- زیاری، کرامت الله (۱۳۸۱): برنامه ریزی کاربری اراضی شهری. انتشارات دانشگاه بزد
- ۱۱- سالنامه آماری استان اصفهان، فرمانداری خوانسار
- ۱۲- سیف الدینی ، فرانک (۱۳۸۱): فرهنگ واژگان برنامه ریزی شهری و منطقه ای. انتشارات دانشگاه شیراز. شهرداری شهرستان خوانسار ۱۳-
- ۱۴- شالین، کلود (۱۳۷۲): دینامیک شهری یا پویایی شهری، ترجمه اصغر نظریان. انتشارات آستان قدس رضوی. مشهد
- ۱۵- شیعه، اسماعیل (۱۳۷۵): مقدمه ای بر برنامه ریزی شهری. چاپ پنجم. انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران. تهران
- ۱۶- قربانی، رسول و راضیه تیموری (۱۳۸۹)، تحلیلی بر نقش پارک‌های شهری در ارتقای کیفیت زندگی شهری با استفاده از الگوی نمونه موردی: پارک‌های شهری تبریز، فصلنامه‌ی پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۲.
- ۱۷- میرمحمدی حمیدرضا ص ۱۳ جغرافیای خوانسار ۱۳۷۸
- ۱۸- ساروخانی، باقر. (۱۳۸۰). روشهای تحقیق در علوم اجتماعی؛ چاپ ششم، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ۱۹- نتایج سرشماری سال ۱۳۹۰: معاونت برنامه ریزی استانداری خراسان جنوبی به نقل از مرکز آمار ایران

20-Bianchini, F. (1999), "Cultural Policies and Planning in West

- 21- Comedia, A. (1991), M London World City; “*The Position of*
 22-Evans, Graeme, (2001), “*Cultural Planning as Urban Renaissance?*”, Routledge,
 London.
 23-[Htt://www.asemoniha.com](http://www.asemoniha.com)
 25-<http://fa.wikipedia.org/wiki>
 26- <http://vazeh.com>
 27-www.tehran.ir
 28-Parker,S.(1976), "The sociology of Leisure",Landon: George All and Gibbon.
Culture”, London; London Planning Advisory Committee.
European Cities”, EIT Pty Ltd., The Cultural Palnning Conference, Mornington,
 Engineering Publication.
 24- <http://geographicalresearch.blogfa.com>

